

Appendix. 2

परिशिष्ट : २

इ. (२०१५-२०१६) २०१६
 अंकित
 ४२०७
 ११ (२०१५-१६)

योऽक्षरात्परतरः परेश्वरो ब्रह्मरूपमुनिभिः सुपूजितः ।
सर्वजीवदया—नराकृतिः श्रीहरिं तमहमानतोऽस्मि हि ॥१॥

वचनामृतम् प्रमाणवचनानि	आकरः
ग.प्र.१, म.३ अन्यक्षेत्रे कृतं पापं तीर्थक्षेत्रे विनश्यति । तीर्थक्षेत्रे कृतं पापं वज्रलेपे भविष्यति ॥	स्कन्दपुराणम्
ग.प्र.१४ अन्ते या मतिः सा गतिः	हिरण्यकेशीय— शाखाश्रुतिः
ग.प्र.१५सा.११ अनेकजन्मसंसिद्धस्ततो याति परां गतिम् । ग.म.१८,१६	गीता—६/४५
ग.प्र.३८ मिथिलायां प्रदीप्तायां न मे दह्यति किञ्चन ।	महाभारते मोक्षधर्मः
ग.प्र.४० श्रवणं कीर्तनं विष्णोः स्मरणं पादसेवनम् । अर्चनं वन्दनं दास्यं सख्यमात्मनिवेदनम् ॥	भाग.७/५/२३
ग.प्र.४१ तदैक्षत (एकोऽहं) बहु स्यां प्रजायेय ।	छां.६/२/३
ग.प्र.४१ स्वकृतविचित्रयोनिषु विशन्निव हेतुतया तरतमतश्चकास्स्यनलवत् स्वकृतानुकृतिः ।	भाग.१०/८७/२६
ग.प्र.४२ भज गोविन्दं भज गोविन्दं गोविन्दं भज मूढमते ।	चर्पटपंजरी
ग.प्र.४३ मत्सेवया प्रतीतं च सालोक्यादिचतुष्टयम् । नेच्छन्ति सेवया पूर्णाः कुतोऽन्यत्कालविप्लुतम् ॥	भाग.९/४/६७
ग.प्र.४३ सालोक्य—सार्षिसामीप्य—सार्वप्यैकत्वमप्युत । दीयमानं न गृहणन्ति विना मत्सेवनं जनाः ॥	भाग.३/२९/१३
ग.प्र.४३ अथो विभूतिं मम मायाविनस्तामैश्वर्यमष्टाङ्— गमनुप्रवृत्तम् । श्रियं भागवतीं वास्पृह्यन्ति भद्रां परस्य मै तेऽशनुवते तु लोके ॥	भाग.३/२५/३७

ग.प्र.५०, ग.म.२०	या निशा सर्वभूतानां तस्यां जागर्ति संयमी । यस्यां जाग्रति भूतानि सा निशा पश्यतो मुने ॥	गीता-२/६९
ग.प्र.५४	प्रसङ्गमजरं पाशमात्मनः कवयो विदुः । स एव साधुषु कृतो मोक्षद्वारमपावृतम् ॥	भाग.३/२५/२०
ग.प्र.६२	सत्यं शौचं दया क्षान्तिस्त्यागः सन्तोष आर्जवम् । शमो दमस्तपः साम्यं तितिथोपरतिः श्रुतम् ॥ ज्ञानं विरक्तिरैश्वर्यं शौर्यं तेजो बलं स्मृतिः । स्वातन्त्र्यं कौशलं कान्तिर्थैर्यं मार्दवमेव च ॥ प्रागल्भ्यं प्रश्रयः शीलं सह ओजो बलं भगः । गाम्भीर्यं स्थैर्यमास्तिक्यं कीर्तिर्मानोऽनहंकृतिः ॥	भाग.९/१६/२६ भाग.९/१६/२७ भाग.९/१६/२८
ग.प्र.७०	यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः । तत्र श्रीविंजयो भूतिध्रुवा नीतिर्मतिर्मम ॥	गीता-१८/७८
सा.१	जितं जगत्केन ? मनो हि येन ।	मणिरत्नमाला
सा.११, का.१	निरञ्जनः परमं साम्यमुपैति ।	मुण्डक.३/१/३
का.१	बुद्धीन्दियमनःप्राणान् जनानामसृजतप्रभुः । मात्रार्थं च भवार्थं च ह्यात्मनेऽकल्पनाय च ॥	भाग.१०/८७/२
का.१, पं.२	यतो वाचो निवर्तन्ते अप्राप्य मनसा सह ।	तै.आन.९
का.१	बहवो ज्ञानतपसा पूता मद्भावमागताः ।	गीता-४/१०
लो.७	तमेव विदित्वातिमृत्युमेति नान्यः पन्था विद्यतेऽयनाय ।	श्वेता.४/१०
लो.७, पं.६	यस्मात्करमतीतोऽहमक्षरादपि चोक्तमः । अतोऽस्मि लोके वेदे च प्रथितः पुरुषोक्तमः ॥	गीता-१५/१८
लो.७	विष्ट॒ध्याहमिदं कृत्स्नमेकांशेन स्थितो जगत् ।	गीता-१०/४२
लो.७.	मत्त परतरं नान्यत्किञ्चिदस्ति धनञ्जय ! । मयि सर्वमिदं प्रोतं सूत्रे मणिगणा इव ॥	गीता-७/७
लो.७, पं.६	पश्य मे पार्थ ! रूपाणि शतशोऽथ सहस्रशः । गीता-११/५ नानाविधानि दिव्यानि नानावर्णांकृतीनि च ॥	गीता-११/५
लो.७.	नैष्कर्म्यमप्यच्युतभाववर्जितं न शोभते ज्ञानमलं निरञ्जनम् ।	भाग. १/५/१२
लो.७	कर्मणो ह्यपि बोद्धव्यं बोद्धव्यं च विकर्मणः । अकर्मणश्च बोद्धव्यं गहना कर्मणो गतिः ॥	गीता-४/१७
लो.७, पं.२	ब्रह्मभूतः प्रसन्नात्मा न शोचति न काङ्क्षति । गीता-१८/५४	गीता-१८/५४
अन्त्य.३	सम् सर्वेषु भूतेषु मद्भक्तिं लभते पराम् ॥	

परिशिष्ट

लो.७	भूमिरापोऽनलो वायुः खं मनो बुद्धिरेव च । अहडकार इतीयं मे भिना प्रकृतिरष्टधा ॥ अपरेयमितस्त्वन्यां प्रकृतिं विद्धि मे पराम् । जीवभूतां महाबाहो ! ययेदं धार्यते जगत् ॥	गीता-७/४-५
लो.७	अन्तः प्रविष्टः शास्ता जनानां सर्वात्मा ।	यजु.आ. ३-११
लो.७	यस्याक्षरं शरीरं एष सर्वभूतान्तरात्माऽ- पहतपाप्मा दिव्यो देव एको नारायणः ॥	सुबालोपनिषत् ख.७
लो.७	यस्यात्मा शरीरं य आत्मानमन्तरो यमयति स त आत्मान्तर्याम्यमृतः ।	बृह.अ.३, ब्रा.७-२२
लो.७	ऋते ज्ञानान् मुक्तिः ।	
लो.७	यस्य पृथिवी शरीरं यः पृथिवीमन्तरो यमयति स त आत्मान्तर्याम्यमृतः ।	बृह.अ.३, ब्रा.७-३
लो.७	आर्तो जिज्ञासुरर्थार्थी ज्ञानी च भरतर्षभ ! ॥	गीता-७/१६
लो.७, पं.३	तेषां ज्ञानी नित्ययुक्त एकभक्तिर्विशिष्टते ।	गीता-७/१७
लो.१०,	द्युपतय एव ते न ययुरन्तमनन्ततया	भा.१०/८७/४१
अन्त्य.२८,३१	त्वमपि यदन्तराऽण्डनिचया ननु सावरणाः ।	
लो.१०	यश्च मूढतमो लोके यश्च बुद्धेः परं गतः । तावुभौ सुखमेधेते क्लिश्यत्यन्तरितो जनः ॥	भाग.३/७/१७
लो.१०	विषया विनिवर्तन्ते निराहारस्य देहिनः रसवर्ज रसोऽप्यस्य परं दृष्ट्वा निवर्तते ॥	गीता-२/५९
लो.१०	सत्त्वं यद् ब्रह्मदर्शनम् ।	भाग.१/२/२४
लो.१०	विद्याविद्यो मम तनू विद्ध्ययुद्धव ! शरीरणाम् । बन्धमोक्षकरी आद्ये मायया मे विनिमित्ते ॥	भाग.११/११/३
लो.१३	तत्सृष्टसृष्टसृष्टेषु कोऽन्वखण्डितधी पुमान् ।	भाग.३/३१/३७
अन्त्य.३३	ऋषिं नारायणमृते योषिन्मध्येह मायया .	
लो.१३	एतदीशनमीशस्य प्रकृतिस्थोऽपि तद्गुरुं ॥ न युज्यते सदात्मस्थैर्यथा बुद्धिस्तदाश्रया ॥	भाग.१/११/३८
लो.१३, व.५	दैवी ह्योषा गुणमयी मम माया दुरत्यदः । मामेव ये प्रपद्यान्ते मायामेतां तरन्ति ते ॥	गीता-७/१४
लो.१३	मम साधर्म्यमागताः ।	गीता-१४/२
लो.१३	अपरिमिता ध्रुवास्तनुभूतो यदि सर्वगता- स्तर्हि न शास्यतेति नियमो ध्रुव ! नेत्ररथा ।	भाग.१०/८७/३०
लो.१३	एकमेवाद्वितीयं (ब्रह्म) ।	छांदो.६/२/१

लो.१४	न कुर्यात्कर्हिचित्सख्यं मनसि ह्यनवस्थिते । यद्विश्रंभाच्चिराच्चीर्ण चस्कन्द तप ऐश्वरम् ॥ नित्यं ददाति कामस्य छिदं तमनु येऽरयः । योगिनः कृतमैत्रस्य पत्युर्जायेव पुंश्चली ॥	भाग.५/६/३-४
लो.१५	त्यज धर्मधर्मं च उभे सत्यानृते त्यज । उभे सत्यानृते त्यक्त्वा येन त्यजसि तत्यज ॥	भार.मोक्ष.३३/४
लो.१५. अन्त्य.५	मद्भयाद्वाति वातोऽयं सूर्यस्तपति मद्भयात् । वर्षतीन्दो दहत्यग्निर्मृत्युश्चरति मद्भयात् ॥	भाग/३/२५/४२
लो.२८	भूभारः क्षपितो येन तां तनुं विजहावजः । कण्टकं कण्टकेनैव द्वयं चापीशितुः समम् ॥	भाग.२५/३४-३५
लो.१८	तेनैव रूपेण चतुर्भुजेन सहस्रबाहो ! भव विश्वमूर्ते !	गीता-११/४६
लो.१८, पं.७	अवजानन्ति मां मूढा मानुषीं तनुमाश्रितम् । परं भावमजानन्तो मम भूतमहेश्वरम् ॥	गीता-९/११
पं.२	सर्वं खल्विदं ब्रह्म ।	छांदो.३/१४/१
पं.२	नेह नानास्ति किञ्चन ।	बृहदा.४/४/१९
पं.२	इदं हि विश्वं भगवानिवेतरो यतो जगत्स्थान-निरोधसम्भवाः ।	भाग.१/५/२०
पं.२, अन्त्य.३	आत्मारामाश्च मुनयो निर्गन्था अप्युरुक्मे । कुर्वन्त्यहैतुकीं भक्तिमित्यं भूतगुणो हरि ॥	भाग.१/७/१०
पं.२,३, म.३९	परिनिष्ठितोऽपि नैर्गुण्ये उत्तमश्लोकलीलया । अन्त्य.३ गृहीतचेता राजर्षे आख्यानं यदधीतवान् ॥	भाग.२/१/९
पं.३	नैर्गुण्यस्था रमन्ते स्म गुणानुकथने हरे ।	भाग.२/१/७
पं.३	तेषां ज्ञानी नित्ययुक्त एकभक्तिर्विशिष्यते ।	गीता-७/१७
पं.४	अहं वैश्वानरो भूत्वा प्राणिनां देहमाश्रितः । प्राणापानसमायुक्तः पचाप्यन्तं चतुर्विधम् ॥	गीता-१५/१४
पं.४	दृष्ट्वेदं मानुषं रूपं तव सौम्यं जनार्दन ! । इदानीमस्मि संवृत्तः सचेताः प्रकृतिं गतः ॥	गीता-११/५१
पं.७	जन्माद्यस्य...यत्र त्रिसर्गो मृषा । धामा स्वेन सदा निरस्तकुहकं सत्यं परं धीमहि ॥	भाग.१/१/१
पं.७	स वेद धातुः पदवीं परस्य दुरन्तवीर्यस्य रथाङ्गपाणेः । योऽमायया सन्ततयानुवृत्त्या भजेत तत्पादसरोजगन्धम् ॥	भाग.१/३/३८

परिशिष्ट

पं.७	स ईक्षत ।	ऐतरेय.१/१
पं.७	पुरुषेणात्मभूतेन वीर्यमाधन्त वीर्यवान् ।	भाग.३/५/२६
ग.म.१	ध्यायतो विषयान् पुंसः सङ्गस्तेषूपजायते । गीता.२/६२-६३ सङ्गात्सञ्जायते कामः कामाक्रोधोऽभिजायते ॥ क्रोधाद् भवति संमोहः संमोहात् स्मृतिविभ्रमः । स्मृतिप्रशाद् बुद्धिनाशो बुद्धिनाशात् प्रणशयति ॥	
ग.म.१	समलोष्टाशमकाञ्चनः ।	गीता.१४/२४
ग.म.१	प्रियो हि ज्ञानिनोऽत्यर्थमहं स च मम प्रियः । गीता-७/१८ उदारः सर्व एवैते ज्ञानी त्वात्मैव मे मतम् ॥	
ग.म.८	ममैवांशो जीवलोके जीवभूतः सनातनः । गीता.१४/२८ मनःषष्ठानीन्द्रियाणि प्रकृतिस्थानि कर्षति ॥	
म.९,१७	सर्वधर्मान्परित्यज्य मामेकं शरणं ब्रज । गीता.१८/६६	
व.५	अहं त्वा सर्वपापेभ्यो मोक्षयिष्यामि मा शुचः ॥	
ग.म.९	स्वल्पमप्यस्य धर्मस्य त्रायते महतो भयात् । गीता-२/४०	
ग.म.१०, व.१८	जन्म कर्म च मे दिव्यमेवं यो वेत्ति तत्त्वतः । गीता-४/९ त्यक्त्वा देहं पुनर्जन्म नैति मामेति सोऽर्जुन! ॥	
ग.म.११	आमयो येन भूतानां जायते यश्च सुव्रत! । भाग.१/५/३३-३४ तदेव ह्यामयं दद्वयं न पुनाति चिकित्सितम् ॥ एवं नृणां क्रियायोगः सर्वे संसृतिहेतवः । त एवात्मविनाशाय कल्पन्ते कल्पिताः परे ॥	
ग.म.११	कर्मण्यकर्म य. पश्येदकर्मणि च कर्म यः । गीता-४/१८ स बुद्धिमान् मनुष्येषु स युक्तः कृत्स्नकर्मकृत् ॥	
ग.म.१३	न तदभासयते सूर्यो न शाशाङ्को न पावकः । गीता-१५/६ यद्गत्वा न निवर्तन्ते तदधाम परमं मम ॥	
ग.म.१६	शङ्खावान् लभते ज्ञानं तत्परः संयतेन्द्रियः । गीता-४/३९ ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिमचिरेणाधिगच्छति ॥	
ग.म.५४	यस्यात्मबुद्धि कुण्ये त्रिधातुके भौम इज्यधी । भाग.१०/८४/९३ स्वधी कललग्नादिषु यत्तीर्थबुद्धिः सलिले न कर्हिचित् जनेष्वभिशेषु स एव गोखर ॥	
वर.१	अत्र सर्गो विसर्गश्च स्थानं पोषणमूतयः । भाग.२/१०/१ मन्वन्तरेशानुकथा निरोधो मुक्तिराश्रय ॥	
वर.२	नारायणपरा वेदा देवा नारायणाङ्गजाः । भाग.२/५/१५-१६ नारायणपरा लोका नारायणपरा मखाः ॥	

	नारायणपरो योगो नारायणपरं तपः । नारायणपरं ज्ञानं नारायणपरा गतिः ॥	
वर.२	वासुदेवपराः वेदा वासुदेवपराः मखाः । वासुदेवपरा योगा वासुदेवपराः क्रियाः ॥ वासुदेवपरं ज्ञानं वासुदेवपरं तपः । वासुदेवपरो धर्मो वासुदेवपरा गतिः ॥	भाग.१/२/२८-२९
वर.१२	अहो अमी देववरामर्चितं पादाम्बुजं ते सुमनःफलार्हणम् । नमन्त्युपादाय शिखाभिरात्मन— स्तमोऽपहत्यै तरुजन्म यत्कृतम् ॥	भाग.१०/१५/५
अन्त्य.३	हरेर्गुणाक्षिप्तमतिर्भगवान् बादरायणिः ॥ अध्यगान् महदाख्यानं नित्यं विष्णुजनप्रियः ॥	भाग.१/७/११
अन्त्य.४	प्रायेण मुनयो राजन् ।	भाग.२/१/७
अन्त्य.५	यन्नामधेयश्रवणानुकीर्तनाद्यात्प्रवणाद्यात्स्मरणा— दपि क्वचित् । श्वादोऽपि सद्यः सवनाय कल्पते कथं पुनस्ते भगवन्नु दर्शनात् ॥ अहो बत श्वपचोऽतो गरीयान् यज्जिह्वाग्रे वर्तते नाम तुभ्यम् । तेषुस्तपस्ते जुहुवुः सस्नुरार्या ब्रह्मानूचुर्नाम गृणन्ति ये ते ॥	भाग.३/३३/६-७
अन्त्य.२८	आसामहो चरणरेणुजुषामहं स्यां वृन्दावने किमपि गुल्मलतौषधीनाम् । या दुस्त्यजं स्वजनमार्यपथं च हित्वा भेजुर्मुकुन्दपदवीं श्रुतिभिर्विमृग्याम् ॥	भाग.१०/४७/६१
अन्त्य.२८	अहो ! भाग्यमहो ! भाग्यं नन्दगोपव्रजौकसाम् । भाग.१०/१४/३२ यन्मित्रं परमानन्दं पूर्णं ब्रह्म सनातनम् ॥	
अन्त्य.३३	येऽन्ये स्वतः परिहृतादपि विभ्यति स्म ।	भाग.११/६/१७

शिक्षावाक्यामृतैः स्वीयैः स्वाश्रितानां सतां हृदि ।
विदधे हितपुष्टिं यः स्युस्तस्यैतानि मद्हृदि ॥१॥